

Niamuno Sargas

broliams Lietuvininkams žinės pranešas.

„Niamuno Sargas“

Tilžeje, kas ketvergą išdūdamas, kaitija prie arcizausio pušto ar per gromatuešį apšielintas ant bertainio meto 50 peningui, su prinešimu į namus 65 peningius. Ir pati laitraščio išleistuve Tilžeje, pylimo ulchezioje (Dammstraße) 2. bute, priima apšielintuvinus arba išsirašymus.

**Vėrnai mylesim cecorynę,
Drasei užtarim lietuvynę!**

Apsakymai

„Niamuno Sarga“ įstatomieji kaitija po 10 peningui už kožną smulkeis raštais išspausitą eilutę ir yra šio laitraščio išleistuveje priimami. — Gromatas ir rantraščius dėl laitraščio siunčiamus priima rėdytume Tilžeje, pylimo ulchezioje (Dammstraße) 2. bute.

8. num.

Tilžeje, 24. februtarijū 1887.

2. metas.

Niamuno Sargas

dar wis gal prie kožno cecoryško pušto už ši bertainį meto apstelinjamas buti ir kaitija **50 pf., dykai į namus 65 pf.**

Prasome brolius Lietuvininkus nesigailėti tu kelin pinigelin ir „Niamuno Sarga“ kū weikšias išsirašyti. **Nėdytė.**

Pro skyrimu.

Skyrimai pro šalį, o tūmi ir baigiafi ta iki šiol dar nekumet taip smarkei ne pasirodžiusi skyrimo kowa wienos partijos prieš kitą. Tufstancziū tufstanczeis skyrimu pašaukimu wisokio ituris buwo žmonėms išdalijami ir wis iš wieno ejo waidas tarp partiju, ir kožna pagal sawo geriausią mumanymą bandė žmones dėl sawes laimėti. Jš dalies ir yra gerai, kad ne wisos partijos lygios dumos yra, tai ant pirmo, nei saimo o per tai ir nei skyrimu nereiktu, o antras swarbesnis daigtas yra, juk nežinotumėme, kas žmonėms iš tikro susigadyja, ko jie nor, ir ko jie nenor. Til tiek yra apgailėtina, kad ne wisoms

partijoms lygios teisybes idūdamos, kurios kožnai partijai dėl pasirengimo prie skyrimu priguleti tur. Ko dėl dabar nekuriems uředininkams, kaip antai mokitojams, tik wale, sawo prawardę statyti po skyrimo pašaukimu konzerwathwu partijū, o ne prie liberalu!? Jeigu taip, tai butu geriaus, jog uředininkai wisai neturetu prisidėti prie skyrimo, tai nors butu lygybė. — Be to dar dėl geros agitacijos konzerwathwu būda waldžia šauną šmoteli pinigū ir ragina žemrotus, žandarus, mokitojus ir daug kitu uředininku, idant priderinczei ir pagal istangą procowotusi, žmones perkaltėti, jog skirtu konzerwathwu kandidate. Jš tokios priežasties kitoms partijoms, tokią pagalbą neturinczioms, yra sunkiaus sawo misli išreikšti ir tarp žmoniū išplatinti. Mes neprimineme tai, idant bile kokią perkeitimą šiuose dawaduse welhtume (o jei ir welhtume, tik nėko nemaczytu), bet mes norime tikrai skaitytojus ant to nurodyti; tegul jie patys po tam apie tai sudyja. Juk mums, kurie esame užsiėmę nei wienai nei

kitai polytiškai partijai šlužyti, gal buti wis tiek, ar prie skyrimo laima konzerwathwai ar liberalai, tik brangiausias musu weljimas yra, kad ir prie pastutinio skyrimo, 21. šio mėnesio, Lietuvininkai butu saw išrinkę wietininkus ju reikalus iš wisu pusiu tikrai užtarinczius.

Jš Wokietijos.

Jš Berlyno. Gimtina diena musu wiespaties cecoriaus ši kartą iš tikro pastos įpatišku šventu, nes toje parčioje dienoje taps krikščytas jauniausias princas ir susijadėjimas princu Endrikio su prince Jrene iš Hesu taps atwirai apskytas. Tarp kitu augstu sweczū ir didercikis iš Hessen-Darmstadt bei princas iš Wales ant tos dienos įsaulkiam.

— Sakoma, buf musu cecorius nū Maskolū caro labai meilingą gromatą gawęs.

— Burelis reinišku edelmonu išleido pašaukimą, pagal kurį katalikiški skyrikai užprašomi nū iki šiol esancios kataliku partijos, kuri Centrum-partija wadinasi, atsitraukti ir naują katalikišką konzerwathwu draugystę gruntawoti.

— Jš priežasties socialistu transmo Sztetynne tapė iš ten 26 wyrai išwaryti. Tarp išwarytuju

Wargai dwiejū išejūnū Amerikoje.

Parasė Senkus.

8] Priemazga.

Sufalbėjo poterin, suwalgė, kad ir menkai to walgio buwo, ir ejo pakrancze toliaus. Abudu wisai atsigriebė. Atėję iki namu muitmokeščio, pasuko prieš kalną į uliczią Brodway. Atsišėdami ejo dwi adynas, nės kelias buwo tolimas. Tankei atsišėdavo ant lentu arba kelio atsilšėti. Ejo pats nežinodami kur, bet Patronė taip jautė, kad kanecznei tur eiti į pilę. Pakelini sutildavo jau daug prikrautu wežimu, wazinejencziū į pakrantę. Per wartus iš wisur lūdo žmonės ir štabinos kožnas prie sawo darbo. Wienoje tokioje tarpwartėje pamatė jūdū aukštą, jau žilą ir usotą poną su jaunu waišinu. Tas pons, išėjęs, pažiūrėjo į jūdū ir į jūdwięju drabužius, pakraipe galwog; pradėjo dywitiesi; paslui žiūrėti dar arciziau ir susijūfė.

Naujame Jorke jūdū dar nematė nei wieno weido, kad į jūdū žiūrėtu ir meilei šipsotus, tai dabar pamatė, ne tikėjo sawo akims, mislyjo kad tai koki burtai, ir atsisitojo abudu.

Tūm tarpū žilas pons priejo prie jūdwięju wisai arti ir paklausė gražia lietuwiskā kalba:

— O jus žmones, iš kur esat?

Big perfunas į jūdū trenkė. Ufininkas, į

wietą atšakymo pabalo kaip paklodė ir pradėjo swiriti, ne tikėdamas nei sawo akims, nei sawo akims. Patronė pirmutinė tūjaus pūle senam ponui po koju ir apkabinus jas su abiem rankoms, pradėjo šaukti:

— Ne toli no Jurbarko, ponuži! no Jurbarko!

— Ką jus czion weiket!

— Wargus, badą ir baišes bėdas kenczewa, brangus pone!

Patronė jau neįstengė daugiaus šnekėti, o Lauras krito kaip pliškas po kojomis ponui, paslui pradėjo bucziūti skwerną jo drabužių, ir laikydamas jį rankose, mislyjo, kad laiko plotą dangaus.

— Juk tai ponas ir tikras musu ponas! Jis nedūs badū numirti, nedūs, jis pagelbės, jis nedūs pražuti.

Jaunas waitins, kurs buwo drauge su senūju ponu, išwertė akis, žmonės pradėjo kriukties, ir žiopsoti, kad žmogus priešais žmogų klupa ir į kojes bucziūja: Amerikoje tai ne matytas dalykas. Bet senasis pons pradėjo pykti ant žioplū.

— Tai ne jufiškis „business“ — kalbėjo angloniškai — eikit pas sawo „business’a“!

Paslui Laurui ir Patronėi:

— Nėstowėšime šiczion ant ulyczios: eikita su manimi drauge.

Jwede jūdū į artimiausią namą ir su waišinu užfidarė wienoje stuboje. Jūdū wėl pradėjo pūlinėti prie koju, bet jis ginėsi ir pradėjo jau pykti ir murmėti.

— Pabaigkit tūs „business!“ Mes jut iš wieno kampo, mes waitai wienos motinos... Lietuwos.

Czion dumai nū cigaro, kurį ruškė, pradėjo esti akis, nės šlūstęs su rankomis ir toliaus šnekejo:

— Ar alkani?

— Per dwi dienas nėka ne walgėwa, tikt ką šendien radowa ant franto.

— Wiliu! — tarė waitinui — liept dūti judwiem walgyti, paslui wėl klausinėjo:

— Kur ghywenata?

— Nėkur, poneli.

— Kur nakwajota?

— Ant franto.

— Jšware judu iš namu?

— Jšware.

— Daigtu ne turita daugiau, tikt tūs, ką ant sawes?

— Neturiwa.

— Pinigu ne turita?

— Neturiwa.

— Ką pradėsita weikti?

randasi ir tas pirm laiko iš Berlyno išvartytas murininkas Behrendt, ir spaubikas Herbert, cėcovystės sainu kandidotas socialdemokratu Sztetynė.

— Buntos rota savo susijime 15. šio m. po perdetingstės žemės ministerio kaip ir žemės sekretierio v. Bötticher pavelyja išleidimą ipatistu padavabijimu dėl socialistu Sztetyno mėsė ir dar ktur.

Šis svetur.

Šis Austrijos. 1. mercų austrių-wengriškasis jaimas susieis, idant prašymus dėl geresnio išredymo waisto pavelytu. Reikalaujamasis šmotas pasidarė apie 50 milijonu auksinu.

Šis Belgijos rašo, kad Prancuzija ten labai daug arkliu supirkusi.

Šis Maskolijos. Kaip iš Petrapilės (Petersburgio)rašoma, ketina naujas pinigų dalyku ministeris Wychnegradskij nekurius paslapčius (indirektus) mokesnius kucpzytę labai apsunfinancius o tik mentai naudos tedūdancius wisai išmesti ir ju wietoje įvesti wisūtinus mokesčius nū gatavų pinigų mokamu.

— Pagal laikraštį „Nowoje Wremja“ tasai itekmingas Maskolius Raskows Prancuzijai rodija, jog negalenti pasitiktai ant Maskolu, jei su Wokietija karą prasidesenti. Maskolija labai tur saugotiesi, idant per Wokietiją netaptu su Austrija ir Anglija į karą įsulta.

Šis Lietuwos.

Šis Tilžės. Kaip žinoma tur tulini mėsčiai itaishmus, per kuriuos wandū iki ant augstųjų stubu ruromis užwaromas, taip, kad tiktai tereik gaiduką atjukti, ir tūjau czystas wandū išbėg. Kur netoli mėsčiu, pakalnėje gulinczių, randasi ne toli ant kalnynu ežerai arba prudai, cze tiktai te reik „ruras“ žemėje dėti ir wandenį iki į mėsčią atleisti, tai jis ruromis taip augštai kyla, kaip wandū augštai gulincziame ežere stow. Mėsčiūse lygumoje gulincziuose itaishmas wandencyzios labai daug pinigų kaštūja, dėlto ne wisi mėsčiai toki itaishmą tur. Dabar Tilžės mėsčias ir toki wandencyzią įsitaisys. Neturjai budawoninkas wardu Hahn iš Pozu yra apsiėmęs, wandencyzią

musu mėsčie itaishyti, jei jam wienam mėsčio wryiaushbė pavelyja, penkes dešimt metų ilgai Tilžėje wandens ruras už pinigus dėti ir dėti dūti. Mėsčio wryiaushbė kaip rodosi, tą prisilyhymą ano budawoninko priims ir musu mėsčias per tai wėl naują itaishmą įgys.

— 16. febr. 1885 t. r. prapūle czion nū Mühleninzel 17 metų sėna Emma Kurbjunikė; tūczės mislyjama, buk mergina pas savo Drzow (Maskolijoje) gywenanczius tėvus sugrįžusi. Dabar ale nū tėwu parėjo žinę, jog dukte neparwykusi. Ar czia kokia nelaimė arba kokia piktadėjystė nusidawė, sunku bus ištirti.

Šis Ragainės. Dar wis randasi parubežyje Žemaičių, kurie išwarymo paliepiną gawę, malonės częsą išsimeldžia ir dar wis Prusijūse užsilaišo. Mėsčienėi gawo cimerninkas Baltrušatis iš Raskiu, kurjai jau ilgus metus Prusijūse gywena, pasfuij paliepiną, kad su paczia ir waikais trumpane częse Prusiją prastotu. Jo pati yra prusiska ir tur nū pirmojo wyro, kurjai ir Prusas buvo prie sawės dar mažą dukrelę, kuri, norint prusite, tacziau drauge gawo išwarymo paliepiną. Raskymas iki pat karaliuno nėšo nemaczijo, atpenč parėjo paliepinas, Baltrušatį su „familia“ per rubežij išgabenti. Sawo bėdoje wertėsi B. prie pono d-ro Sauerweino, ir tasai jam rodą dawė, iki Karaliuno depešę siųsti, kad įsiai pats į rankas gautu, dėl to pasistumdžiama, ir įstai, tūjau parėjo paliepinas, kad B. gal dar czia pasilikti.

Šis Szilėnu, Piskalnio kreize. Musu kampe tymai labai siauczia. Szuiloku Žardeliu šuiles tiek daug yra apsirgę, kad mokslas pasiliauti turės. Szaltis be sniego ficzion žiemos šėjimus jau iškadyti pradeda.

Šis Piskalnio. Ramuntu turgus Piskalnėje, Szirwintoje, Szilėnūse ir Wiliumūse šimet jau gale gegužinio (maijo) nulaikomas bus. — Mėsčienėi wryiausia judžia Teipciūje įstare, kad sirtai yra wale, jos apiekiną primwersti, iš wietos, kurioje sirtos dalies = pinigai prapulti galėtu, atimti ir ktur ant nimu išdūti. Jei jis ne klauso, gal sirta apiekina ant to per skundą primwersti. Dar wieną, liudininkams swarby įsta-

rimą wryiausia judžia išleido. Kad liudininkas apie tai, ką jis liudyti tur, ne gana išsiklausinėja ir ne gana apie priklausančią atsitikimą tyrinėja, o dėl to nežinodamas prieš tiesą liudyja, tai jis dėl to pakorawojamas tampa dėlei nedabotingos priegos.

Šis Lengwėcziu. Naktij ant 18. šio mėn. tapė kumecziui Jr. iš Ruku kiaušė iš stalbo pawogta. Wagis buvo, kaip pėdos šwiežame sniege parodo, kiaušė žatė per Lengwėczius į Žilius ant turgaus gabenės.

Šis Krapiškū. Praėjusią nedėdienę wakare tapė wienam czion gywenancziui kucpziui per paslą liudną žinę praneštą, kad jo ūšwis iš mėsčio namon begriždamas stabu užpultas šunkei susirgęs. Jis labai prašo, idant jo žentas su sawo familija tū greicziausiai atwyktu. Welai naktij nusi-gandusieji pas ūšwį nuwaziūja. Wislas ten mēga. Babarškinus, tampa atdaryta, o ką jie mato — patį ūšwį linkimą ir sweitą labai apie naktinį aplankymą dywyjantis. Po trumpos walandos žentas su sawiškais tūjau namon grįžo, bet wagiški sweczei buvo jo gywenimą aplankę, o wislę, kas tik galima, drauge emę. Dabar procwojasi pranešimą tos liudnos žinės ištirti.

Šis Szilofarcziamos. 13. šio mėn. wakare tapė ufininkas Rochelmeieris iš Zugnaczių negywas šale sawo wežimo ant keltio atrastas. Mislyjama, kad arklei pasibaide ir tamsoje wežimą prieš medį trenkė, per ką Rochelmeieris iš wežimo kritęs. Kaip strangai ir dyjelis jutruko, arklei pabėgo.

Šis Rusnės. Kucpzelininkas Hirsch Blochas tapė šioje dienoje prie Amatapės dwieju moteriškų užpultas ir jam 5 mk. atimti. Razbaininkams suėmus turėjo wiena iš judwieu wieną dolerį burnoje pakawojusi, ką urėdįstas tarnas tūjau patėmyja.

Šis Klaipešos. Didi nepalaima atsitiko widyryje šio mėnesio ant žaunerisłos šowimo wietos. Neturio refruto pucška, jam į celių bešaujant, pirm częso pasileido ir tropyjo prie celiiaus stowintį „Gefreiterį“ į šoną. Rods pasisekė, kulką išimti, ale suronytas šunkei serga ir wos pasigaus. — Judofios rauplės musu kampe

— Nežinowa.

Senasis pons, klausinedamas greit ir lig pykdamas atsikreipė ant Patronės:

— Kiek turi metų, mergina?

— Ant Jolinės pabaigsiu apstūmiolika.

— Labai nuwargai?

Netafatė nėšo, tik prisilenkė prie kojų.

Senui ponam wėl dumai pradėjo eiti akis.

Tūm tarpu atnešė alaus ir šiltos mėsos. Senis pons liepė tūjaus pasidrūtiti, o kaip jūdu atsiliepė, kad prie jo nedrįsta, tai tarė, kad jūdu kwailei. Kad ir jis buvo kone piktas, bet judwieu išrodė angeliu iš dangaus.

Labai džiaugėsi jis, matydams, kaip jūdu šlanei walgo. Pasfui liepė papasakoti, kaip ficzion atitwanko ir ką išlentė. Laurus papasakojo wislę, ne paslepė nėšo, kaip prieš kunigą ant spawiednės. Bonas pyko, keikė, o kaip išgirdo, kad Laurus norėjo pasfanditi patrone, tai juriko:

— Aš tau bucziau šturą nulupęs!

Pasfui Patronei:

— Eik šen, mergaitė! Kaip prištartino, tai paėmė su abiem rankoms jos galvą ir pabucziamo į kaktą.

Pasfui pamislyjo walandėlę ir tarė:

— Daug wargo matėta. Bet šis kampas yra geras, reik tik mofėti apsieiti.

Laurus išwertė akis: tas puikus, šaunus, išmintingas ponas wadino Ameriką geru kampu!...

Taip, žiopl, — šatė, matydams, kad Laurus dywyjėsi: — geras kampas! Kaip aš ficzion at-

wažiawau, neturėjau nėšo, o dabar turiu dūna. Bet jums, ufininkams, arti sawo žemė, o ne po swėta walkiotis. Kaip jus išwaziūsit, tai kas ten pasiliks? Jus ficzion nėkam nereikalingi, atwažiūti ficzion lengwa, o sugrįžti sunku.

Tylėjo walandėlę, pasfui wėl kalbėjo:

— Returesdešintis su wiršumi metų ficzion gywenu, tai ir apie sawo kampą užmiršti žmogus, bet wis tankei ilgu. Wilius tur ten wažiūti, tegul pamato Miamung, tegul pamato kampą, kur jo tėwai gyweno... Tai mano sunus, — tarė, rodydamas į waiką. — Wiliau! atweši man iš namu sauję žemės po galwa į grabą.

— Jes, father! — atfakė angloniškai waikinas.

— Jr ant frutinės, Wiliau! ir ant frutinės! — Jes, father!

Senam ponui dumai taip labai pradėjo eiti akis, kad pasidarė pilnos ašarų. Tūjaus pradėjo kone pykti:

Supranta brudas lietuwiskai, bet šneka daugiaus angloniškai. Sziczion taip tur buti. Kas ficzion atžengs, tai jau dėl senųjų slenkščzių prapūle. Wiliau! eik pasakyk seserei, kad turėsiwa sweczju ant pietu ir ant nakwynės.

Waikinas nubėgo greitai. Senis pons pradėjo mislyti ir mislyjo ilgai, pasfui šentejo lig pats saw:

— Norint išsiųsti jūdu atgal, kaktas dibelis, ogi ir kur grįž? pardawė ką turėjo, tai eis ubaganti. Sluginėse Diawas žino kas iš merginos

gal pasidaryti. Kad ficzion ešą, tegul pabandys darba. Išsiųsti jūdu į kokią sodybą, mergina tūjais ištėkės. Užsiptelins abudu, o kaip norės grįžti, tai ir senį drauge pasiims.

Pasfui kalbėjo jau tiesiog Laurui:

— Ar girdejei tu apie musiškas sodybas?

— Ne girdejau, poneli!

— Žmonės! kaip jus ficzion keliaujat? dėl meiles Diawo! ar turite pražuti pasfui! Ezilaga-pilė yra tokiu kaip tu apie dwidešintis tufšianczju, bet daugumas Lenku, Milwuakpilė tiekjan, De-truapilė diktai, Bupalpilė teipogi diktai. Dirba wisi pabrifūje, bet ufininkui geru geriausieji ufin. J Radoni Jlinūse išsiųsti jūdu... gmi! ten jau lauko sunku gauti. Jan bene įturė Nebraska naują sodybą, Naują Poznani, bet toli: geležinkelis daug kaštūja. Pana Marije Tefasūse taipogi toli. Szilūtė (Warcneina) butu geriau, juk ten galiu dūti judwieu ženkliulus dykai, o ką dūsiu į saują, tai pasikawosita ant gaspadorystės.

Mislyjo dar labiaus.

— Klausyk seni! — tarė: — furė (weisė) dabar naują sodybą Szilūtė Arkanūse. Yra tai kampas puikus ir šiltas, o žemė bewėit nūga. Ten gauši žemės su givė 160 margu nū waldžios dykai, o nū geležinkelio labai pigei, ar supranti? Ant gaspadorystės tau dūsiu, ir ženkliulus ant geležinkelio, juk galiu. Nuwaziūsiu į Little-Rockpilę, pasfui toliaus wežimu. Ten rasita daug titu, kurie su judwieu wažiūs. Dar dūsiu judwieu gromatas. Noriu judu pagelbėti, juk eju

prasiplatino. Bommelswitte jau keli žmonės ta
baise liga mirė.

Jš Labgavos. Nowemberyje praėjusio meto
prapūle išmintininkas Baldatis iš „Groß-Friedrichs-
graben“ ir negalejo atrastas buti. Dabar ne
senei rado jį žmonės Naujojo girioje pakartą.
Kadangi Baldatis su savo sumuni delei išmintinės
neįsitikdavo, dumojama, but sumus tėvą bus pa-
foręs arba pakarti davęs. Wyriausybės pradė-
tas perėjimas rasi teisybę išreikš.

Jš Bartensteino. Ne toli gulencziane dware
Sandlak plūžjantis 17 metu bernas R. užlipo
ant staldo, idant pieno numestu. Jam belipant
jis nū kopėcziu nukrito ir taip nelaimingai ant wie-
nos šalės pūle, kad ta jam per wieną įstotą iki įma-
genu išdurė. Arti stowentyfis inspektoris turėjo
iš wisy šyly traukti, idant šalę ištraukti galejo.
Po keliu dienu apgailėtinas didžiausiomis kan-
cziomis numirė.

Jš Karaliauczius. Ne senei įsilaužė wakis
į musu Dombaznyczia ir išwogė iš skarbinyczios
sidabrinės kuplos, auksu kryželius ir kitus bran-
gumynus, rasi kur per 3000 Markius werczios.
Ta patį rytą po waghstės buvo wiens gelžkelio
uvedininkas savo erelį nū muczės pametęs ir tą
įėjodamas šen ir ten gelžkelio bėginėjo. Prie
to jis ir išilgai šalė gelžkelio ešanczios grabes
ėjo bei lyg iš nežiniu į „rurą“ pažiūrėjo, kur
ten sferjai gelžkelio dėta buvo. Jis czia pamatė
tokį daigtą pakawotą, ir tą ištrauęs rado žalą,
kuriamė pawogtiejie brangumynai sukisti buvo.
Baznyczia rods wėl atgawo savo turtą, ale tasai
tiktai pusę werczios teturėjo, nėra buvo kuplos
sulaužytos bei sulankstytos ir kiti brangumynai
sudaužyti.

Jš Elbingos. Pirmą astūniū metu kupczius
Wölks tape musu mieste nurazbajautas. Dabar
tiktai razbajus išsikėlė. Razbaininkas yra cimer-
ninkas Drupkis iš Pangric-Kolonie, įšai gawo
keturiolika metu t-mnyczios.

Jš Mozurijos rašoma: Mieste lyč klauše
nefurjai Leitmons zalnerius po išbalinimo per-
lentio kaip paprasta, ar dar kas ko nū kump-
nijos prašyti turis. Wiens zalnerius išmynė
ir tare: „aš negaliu su tiek mažai pinigų ištekti,

jūdwięju broli; bet tavo merginos man šimtas
labiaus gaila, kaip tavęs; suprant! Diewui pa-
dekawokita, kad manę sutikot.

Czion balsas jo suminkšto ir pasidavė wšai
meilus.

— Klausyk, waikeli! — tarė Patronei: — te
taw štai mano laiškelį, pasikawok jį gerai! Jei
tawę wargai pradės gnaužiti, kaip pasiliksi ant
šio sweto wiena, be jofio šparno, tada manęs pa-
jieškok. Zeigu numircziau, tai Wilius tawę
priglaus; tikt laiškelį nepameš! Dabar eiwatit
pas manę.

Pakeliui nupirko jūdwiem drabužiu, pasitui
nusiwebė namon ir gražei pamylėjo. Buwo tai
wisi namai pilni geru žmoniū, juk ir Wilius, ir
jo sesū Jenni apėjo su jūdwiem kaip su savo gi-
minėms. Ponaitis Wilius su Patrone taip ap-
ėjo, kaip su kofia panaite, o ji to labai nedrįso
ir gėdėjos. Wakare pas Jennę atėjo kelios jau-
nos panaitės, labai dailei apsirėdžiusios ir geros.
Jos paėmė Patrone tarp sawęs, dywyjos, kad tofia
pabalusi, kad tofia graži, kad tofia baltplautė, kad
joms wis lingūje ir į rankas bucziūje; jos iš
to labai jūfesi. Senis ponas waifcziojo tarp
jaunesniū, purtė sawaje žila galwa, murmėjo, tar-
pais pyko; šnekejo tai angloniskai, tai wėl lietu-
wisškai su Patrone ir Lauru apie tolimus tėwu
tėwu kampus; tai mislydavo, tai atsimindavo ką,
o akis dumai no cigaro nei wieną kartą edė, juk
jos tankei nematant plūstė.

(Dar ne wistas.)

prašau daugiaus.“ Leitmons toki atsitikimą štu-
tingai įžvelgė ir tare: „Ramarote, ar žinai ką,
po wšam taipo jau ir man eina.“ Apšifus
zalnerius wėl į eilę įmynė. — Refurjai bernas su
ponu susiderėdams, prašė, kad be walgio, kurį
wšia šeimyna gawo, jis dar kasdien bertainį še-
pelio ropucziū įpaczei gautu. Kadangi roputės
pigios, pons tai pažadėjo. Bernas nedowanojo,
ką išsiderejęs, ir sawo roputes ar šiofiu ar tofiu
budu kasdien suwalgė. Tacziau jo ponas jį ir
ant ateisenczio meto samdė, kadangi jis šep labai
dawadnus ir darbingas žmogus esąs.

Apie skyrinus

nū 21. šio mėnesio galime, kaip iškisiot žinoma,
pranešti: **Tilžės ir Pakalūės** walscziuje gawo
Oberprezidentas v. Schliekmann 13,941, o bu-
wesis žemės direktoris v. Sauten iš Tarpucziū
5383 balsus. **Klaipėdos ir Szilokarcziamos**
walscziuje growas Moltkis 11,489, o d-ras Rit-
telis iš Rusnės 2187 balsus. **Ragainės-Piskal-
nio** walscziuje v. Sperber iš Gerskulu 7252, o
Benderis iš Tilšewisčiu 894 balsus.

Jš priegimties (noturos) mokslu.

Rašo Kadagys.

2. Andra.

Jš debesių krinta ant žemės lytus, sniegas
ir kruša, taip jau wasarą būdasi girdėti grauštini-
nys, leidžias žaibai ir trenka perkunijos. Žaibas
pasirodo kaip apaklinanti šwieša, kuri tolydžiai
nyksta, nekūmi mums neužtentusi. Perkunijos
atbulai trenkia tankei į namus, baznyczias ir
jaujas (rejas), įkaitina jūš ir uždega, o žmonės
ir galwius užmuša. Tū nutwifėjus arba po
walandos girdietiesi ant dangaus bildefis, kurį
wadiname grauštiniu. — Kas-gi tai butu anos
perkunjios, žaibai ir grauštinei?

Keliatą šimtu metu atgal, musu profenei, bu-
dami dar stabmeldžiai (pagonais) ir nepažindami
tikrojo Diewo, garbino tarp kitu diwų Beruną
arba Perkuną. But tai buvęs baltus Diemas,
ano waldžioje buwusi dangištoji ugnis — žaibai,
grauštiniys ir perkunijos. Baugstesi žmonės to
diwalczio ir, geizdami nelaimę nusukti nū sawęs,
statė jam stabus (paminklus) ir aukurus (altorius),
degino aukas (apėras) ir meldėsi. Ne wien musu
garbinamas buwo Perkunas lyg Diemas; tofioje
pat garbėje buwo jis laikomas ir pas Slowėnu
ir Woliczjin gimines.

Ne maž ne įstabu, kad senowės žmonės per-
kuniją tarė Diewu esant; nes tai iš tiesu baltai
galybė ir apšireikšia wšūmet audros laike su iš-
ggtingu bildefiu ir twistėsiu — malia ir degina
wis, ką tik užgauna; galwius ir žmonės už-
muša.

Ne tiktai senowės žmonės baugstesi perkunijos;
bet ir šendien ne mažai rasime tofiu, kurie bai-
dosi jos ir taria ją kaip kofia paslaptimi esant.
Tiktai tiek, kad dabar tofi bijantieji kas kartą
retėja; kadangi dabar ne gana, kad žmonės pažino
iš mokslo, kas tai yra ta baltai dangišla ugnis,
bet dar išmoko dangštytiesi nū jos ir padarė ją
nepawojinga. Tankei taigi yra, jog per wis dau-
giaus baidomėsi to, ko butinai nežinome, o išpa-
žinę gerai šyfiu pradrįstame.

Wienok daugis metu turėjo praslinkti, palei
žmonės ištyrė, kas tai per perkunijos, ir kolei ne-
išmanė progos, kaip galima nū tos galybės pa-
sišaugoti. — Jau labai senei, wšpšiaus 2500 metu,
wienas mokintas Gryšlas paserėjo, jog gintaro
šmotelis, į gelumbę patrintas, įgyja tofią įpatingą
galybę, kad gal prie sawęs pritraukti popėrių,
plunkšnas ir kitokias smulkmes. Ezitą stebulingą
galybę praminė žmonės gintariškumu (elektri-
cité, Elektricität) — pasitui, metu bus apie
300 atgal, wienas Inglijonas parodė, jog taipjan
stiklas, sėra ir sakai nū trynimo prisirenta tofios

pat gintariškos šylos. Pagalopi pasirodė, jog
šita šyla randasi wšofiuše daigtūse, tiktai wienūse
daugiaus, kitūse-gi mažiaus; pasirodė, jog toji
šyla randasi taip jau ir ore, žemėje, galwijuše, pa-
galiaus ir žmoguje.

Peršiliudyjo taip jau mokinti wyrai, jog gin-
tariškumas gal iš wienu daigtu pereiti į kitus,
prie ko paprastai būdasi matyti mažos spragėjan-
czios kibirkštės; tiktai ne per wšius daigtus wie-
naip jis pereina: per stiklą, lafą, sėrą, sakus,
šilkus, saušą orą, nepereina taip lengwei, bet už-
silaiko jūse; tū tarpu per geležį, warią, sidabrą,
auksą, per anglį, wirwę lining, per galwiju ir
žmogaus kūną, per wandeni ir drėgną orą per-
bėga labai greitai.

Jog wis tai tieša, kiekwienas pats gali per-
šiliudyti panorėjęs. — Imk gabalą paprasto gro-
matu lafo, patrink į sėrmėgą ir laikyk jį arti
wiršui smulkinteliu popėrius šmoteliu, plunkšnu,
šiaudu arba šimedžio žiedu. Matysi, kaip tos smulk-
mės paczios tū galu šoks prie lafo. O tai dėl
to, kad nū trynimo lafas prisirinko daug anos
gintariškos šylos.

Įkaite (wietoje) lafo gali imti stiklo lazdele
arba gintaro gabalą, arba sėrą, wis wiena alga.

Arba wėl gali šitai padaryti: imk lotą pifio ir
patrink jį su katino kailiu arba su lapės ūdega.
Jei tiktai troboje bus tamšu ir sauša, pamatysi,
kad, pirštu ar adata užgawus, iš pifio šoks ki-
birkštės, prie ko dar girdėsis lengwus traškės-
tis, o piršte dūsis justis menkas skausmas. Tai,
girdi, iš pifio ištraukė anas gintariškas ki-
birkštis.

Arba dar: paglostyk tamšioje o saušoje
troboje jūdą katiną, ir iš jo kailio spragės mažos
kibirkštės. Ta pati bus jūdplaukiui žmogui
suklijantieji patamūse su ragininėmis šukomis: nū
trynėsiu pradės iš plauku šokti gintariškos ki-
birkštys.

Žinojo wis tai wienas mokintas Amerikonas,
wardu Franklin'as, gywėjęs su wiršumi 130 metu
tam atgal. Ezitai anam Franklinui dygtėrėjo į
misli, ar nebutu ir tie baltus žaibai ir perkunijos
tos paczios gintariškos kibirkštys, kofias žmogus
gal išgabenti iš lafo, stiklo, pifio ir kitu daigtu;
kaipo-gi tū pirmiaus žaibai ir perkunijos yra pa-
weidus į tas mažas kibirkštis, kurios sprogti iš
pifio, tiktai kad anie labai ilgi, ir traška lygei
kaip anos mažos iš pifio kibirkštės, tūmi tiktai
kad traškės tasai labai twirtas ir balsus. Prie
to dar, jei gintariškumas randasi wšūse daigtūse,
to dėl-gi jis nebutu taip jau debesyje, iš kur
krinta perkunijos?

Jr pasirodė tai tieša esant, jog toji baltai dan-
gišla ugnis, apie kurią senowės žmonės nėko ne-
žinojo ir tarė įpatį išiapmaudyjusi Diwą ją
drabstant ant žemės, jog perkunija nėkas kito nėra,
wienai wien didelė gintarišla kibirkštis, — tofia
pat, kofią galima išgabenti iš lafo arba pifio,
aškei pasirodė, kad debesyje nū trynimosi su oru
kaitretėje susirenta gintarišla galybė ir jog šita
šyla paweizde gzigzatu krinta kūmet ne kūmet ant
žemės arba peršoka iš wienos debesies į kitą.

Minėtasis mokslinczius peršiliudyjo tūmi wšai
šitai: matydamas šyk debesis audrą žadanczias,
išleide jis į padanges ant lininiu siulu wirwės
popėrius erelį, kofius kartais matome wiskus
laidant. Prie tos wirwės galo pririšo gelžinį
raktą. Ezitai ranką prisikūš, iš rakto pradėjo
sprogti traškanczios kibirkštys, tofios pat kaip iš
lafo, pifio ir kitu daigtu. Matoma to dėl, jog
debesyje audros laike susirinko gintarišku-
mas ir pagal lining wirwę nuslinko iki pat rakto.

Noredamas dar geriaus tūmi peršiliudyti,
Franklin'as šelantį metą priferge wiršui sawo
namu gelžinį wirbalą, žemajį galą kurio su-

wienyjo struna su skambalėleis. Kaip tik audrai pakilus, skambalutai pradėdavo tūjau judintiesi.

Tu tarpu kiti mokinti vyrai galvą laužė ant to, kadangi perkunija yra tikrai gintarišką fibirkštį, ar-gi negalima butu priemonei (künstlich) išgabenti tokias didelias ir stiprias fibirkštis, kokia yra tikroji perkunija. Galvojo — ir išgalvojo. Pradėjo statyti įpatįskas mašynas, kur nu trynimosi dviem dideliu stiklo ploščiu gavo tokios ilgos ir tvirtos gzigzafiškos fibirkštys, kad degino jos medį, tirpė geležį, užmušo jaucius nekū nepiktiniais už tikrasias dangaus perkunijas! —

Ne gana wienok to; protingas žmogus newien pats rūšiasi išpažinti savo apielinkę, bet stengiasi taip jau iš tos pažinties sukli pelnų dėl sąvės ir kitu žmoniui. Išpažinęs naudingą daigtą rūpinasi jį pasinaudoti, o pavojinga — galvoja, kaip-gi nū jo pasisaugoti. Taip tikosi ir su anūm Frankl'in'u.

Išmintingas Amerikonas tarė sav: kadangi gintariškumas iš debesių lengvei paeina ant geležinio virbalų, ant stogo viršaus spygancio, tai pravaru butu tyčiomis tokius virbalus tiekti: tegul sav spardosi perkunija besiveik i tūs virbalus, kad tik trobesio neuždegtu. Juk tai matomas daigtas, kū daugiaus gintariškumo sutrauks virbalas ant sąvės, tū mažiaus ano beliks debesyje, tū mažiaus ir pavojaus bebūs nū perkunijos. Tam samprotaudamas Franklinas įtaise pirmą perkunijinį (Blitzableiter) arba geležinį virbalą perkunijoms traukti audros laike.

Sztukos kampelis.

Strelezius bei waikas. Strelezius: „Waife, ar matai žuikį begantį?“ Waikas: „Ne tik begantį, bet ir atfigulintį. Strelezius: „Ženg šen, te porą pinigėliu, o papasakof man, ar anksti rytą, o kur atfigulė?“ Waikas domanelę išlikęs: „Tenai prie grabės ant arimu, kur dabar doblilai yra; o tai bus šimet tą dieną prieš Mikeli du metu, kaip jį ten atfigulintį macziau“. R.

Pamokslai.

Raudasi daug ligu, kurios žmogų rods ne ant patalo paguldo, ale apsunčin ir wargina. Tarp tu yra wifofios šilwio ir žarnu negales, kurios lengwai prasidedas, o taciau iššaknyjusios žmogų pamaži nužawina. Prieš minėtas negales dymwina gelba praštą priprowa, butent karštas wandū. Sergafis tur tarp walgio laifu felis kartus per dieną išgerti po pūdeluką cypsto karšto wandens be jokiu pridetu. Prieš gumbą, užfietinusius widurius, ingstu bei pusles ligas wandens priprowa geriaus gelba, kaip smarkios liekarstmos, kurios widurius ligonio silpnina. Geriamafis wandū netur buti per karštas, šep wēl šilwini kitokiū budu iškadys. Tą praštą priprowa ilgoką częsą wartojant, wifas pasilaikymas ligusto žmogaus geresnis pastos.

Geležines padarynes, kurios lauke gulėti tur arba šep prie wartojimo sušlampa, labai surudija ir negražios išweizd, ogi ir ne taip ilgai

laiko. Reikia imti tris dalis lašiniu tauku ir wiena dalį safu bei podraug sutirpyti. Su tūmi maišalu apteptos gelžines ir plėnines padarynes nū rudžiū wainos pasiliks Mostyfla.

Turgaus prekių.

Tilžėje, 19. februwarijū 1887.

	mf.	pf.	mf.	pf.
Swieczei už 50 kilogr.	7 50	8	—	—
Rugei už 40 kilogr.	5 60	5	75	—
Niežei už 35 kilogr.	5 80	6	—	—
Awizos už 25 kilogr.	5 10	5	20	—
Žirnei, rainieji, už 45 kilogr.	7 75	8	80	—
Žirnei, baltieji, už 45 kilogr.	6	—	6	40
Semenei už 35 kilogr.	8 50	9	50	—
Dymotai už 50 kilogr.	20	—	23	—
Roputės už 45 kilogr.	1 70	2	30	—
Swiestas už 1 kilogr.	1 40	1	80	—
Kiaulėi už lapą	3	—	—	—
Pymas už 100 lyteriu (bawr.)	24	—	—	—
Brangwynas { už 100 lyteriu	24	—	—	—
{ už 1 lyterį	—	25	—	—
Kiaulėna už kilogr.	1	—	1	20
Žautėna „ „	—	70	—	1
Weršėna „ „	—	70	—	90
Awincziana už kilogr.	—	70	—	80
Gruštienė, papr., už kilogr.	—	34	—	—
Awizu krūpai už kilogr.	—	44	—	—
Szienas už centnerį	2	—	3	—
Sziaudai už lapą à 600 kilogr.	24	—	28	—

100 rubliu

pagal berlyniškę depešę 23. febr. 184,25 mf.

Alpafymai.

Susijimas lietuwifkos draugystės

Byrutės

Brėfulėje

27. februwarijū šio meto iš nekuriu priežasčių nebus laifomas.

Draugystės wryiaufybė.

Uffelmašynas, gelžinis trosnias strelbas

iš užpakalio liodūjamas prišulau savo meilingiems Lietuwiniams pigiausei.

A. Gerull

Šlaipėdoje.

Garbingus Lietuwiniukus paafinu ant mano

material- bei kolonialtaworn kupczystės

su

brangvyno distilacijonu

ir mēdžiū reikalui atsitropyjant meilingai manęs atsiminti.

A. Kalwaitis

Tilžėje, wofifkoje ulyczioje 28. num.

Prisiulau savo gerai sudawdytąjį

kolonial- bei materialtaworn

kupczystę

po numazintu prekiu, ir garbingus Lietuwiniukus prašau meilingo aplantymo.

T. W. Eliseit

Tilžėje, wofifkoje ul. 44.

Pirm metu Jenat & Butchereit.

Wifus

kolonialtawornas,

wifokeroapius

brangwynius,

už tik wien priimtiną prekią po wėrniausio pašlužymio prišiuo

F. Krafft

Tilžėje, Schloßmühlenstr. 4.

Už redyškę atfako Ernestas Weperis Tilžėje.

!Silkiu!

prisiulau geriausiame pakawime nū 10 martin už bacžą prasidedant. Iššititkinams pirfejams ir dūdu ant žyczfos.

F. Krafft

Tilžėje, Schloßmühlenstraße 4.

Atwira gromata p-ui Szunkariui.

Tamistos vaikiszkas piktumas yra mums žinomas, nors to rasi nēkados nesitikėjai. Žmogus, kad ir pagal rytjiskę madą drabužius neszioja ir rupindamasi apie visą svėtinę civilizaciją, perka veliocipedus, o plaukus tepa pamada iš visu augszcziausei „civilizutos“ dirbtuvės, ir tai „per du coliu storio“ — vienok nežino to pamatinio principo musdienės gadynės, kurs skamba „žiurėk, ne kas raszo arba daro, tik kaip raszo arba daro.“ Tegul jis bus usūtas ir barzdūtas ir plaukus tepts pamada per du coliu storio, bet kad paraszys tokį nonsensą (nēkystę) kaip antrame n. „Auszros“, apie jo „tyla-geresnę bylą“ ne isznėkēti negalima, kadangi ezionai reikētu psichiatro (duszios tardytojo) dėl tardymo stovio raszėjo smagenu, tai ne usai su barzda nedūs „pawogos“. Toks civilizutas žmogutis, kaip Szunkaris, kurs taip taikosi, nei garnys ilgakojis žengti drauge su „pramoniszku XIX a. progresu“, jogei net papūlė i szaunią satyrą Petraucko „Liudzie bez jutra“ (kuria jis už tai nei neczēdijo, raszdamas su labai augsztai mislia ir veritybe), nemoka nevat paslėpti savo pui-kumo ir kwailystos. Bet musu akyse, musu, kurie, „vos mokēdami skaititi ir raszyti ir budami tik „ukais“ (jis tur but nei raszyti ne moka, kaip regima iš jo visu be sąsieczio ir mislies rasztu!) neturime savo smagaunėse nei jokiu misliu, — toksai szunu kartojas iszrodo, kad ir Dievu, bet paveiksle pasiputusio ir pastacziusio vūdegą įdiko. Bēda musu, kad nepaspėjome dar užsiauginti ūsu ir barzdos, su kureis

staczei galētumėme stoti i ju olim-piszką drauge, pragertu balsu kniau-kianczyą Dievui ir sav garbę; bēda musu, kad neiszsiziojome isz padyvu žiurēdami i ju didybę, tik pasidrisome turputį *paabejoti* apie ją; bēda dar, kad iszmokome truputį daugiaus, negu tepti ant dienos po du kartu panosę ir smakrą Hair-bigor'u Richterio, idant augtu tenai tie isz pažiuros nēkas plaukelei, kurie vienok dūda tiesą vadijiesi *didžiu* ir *protingu*; bēda, kad prisavinome sav tokias mislis, kurios griaua ta pamatą, ant kurio rymo ju didybė ir visas ju nēkingas dwasisz-kasis svėtas, kad

Nesozdali sebie kumyrą

Ni na zemlie, niv nebesach!

Ir toks barzdūtas kulturiszkasis žmogutis, kurio smagenyse tur but jau dugnos matyti, iszdrista užpulti ant „*abecėlos*“ tokiu budu, kurs parodo, jogei jis neturi nei jokio supratimo apie uždūtę tokios pirmapradinės mokintuvės! Ir velnias jūs žino, isz kur galėjo iszsigimti pas mus tokie nami-nei Katkovi, Askoczenskei, Meszczers-kei, kaip tai: Miglowara, Szunkaris et tutti quanti, kurie taip biaurei drista lojoti p. Szliupą ir visą svėtą? Bent iszmoktu kalbėti ir raszyti kaip žmonės!

Kas link mudvieju rasztu, tai mes tik galime pasakyti, jogei mudu nē-kūmet nesididziawome jais ir negrasi-nome p. Mikszui kumszcziomis už tai, kad jis ju netalpino, kaip anie visada daro. Ne musu kaltė, kad redytojas „Auszros“ prisiustus jam musū rasztus laikė per atsakanczius ir pritinkanczius laikraszcziui. Ten nesiraszo žemarti-kulu kiek suraszytojas turi metu, ar apžėlus jau barzda ir panosė ar jis waikszcziuoja su pirsztinaitėmis ir va-zinėja ant velocipėdo, ar turi etan-džias kumszczias, idant pamusztū rēdy-tojui antakius ir žandus už nepatal-pinimą, — žiurisi tik ar mislis yra brandi ir atsakanti. — Ant galo, tegul jie savo olimpischkoje didybėje swai-cziuoja — paliekame jūs ant paskiaus. Gal kada atsidėje, rasime proga, jūs iszstatyti visoje szwiesoje.

Kalnėnas (Andzulaitis) ir Maczys.

Kašta ir spauda Weperio & Arnoldto Tilžėje.